

היום נלמד בעזרת ה':

נזיר דף יז

למדנו אתמול שנחלקו ר"י ור"ל לגבי מי שנזר והוא בבית הקברות, רבי יוחנן אמר שנזירות חלה עליו, ולאחר שנטהר אינו צריך לקבל עליו שוב נזירות אלא הוא נזיר מחמת קבלתו בבית הקברות, אבל אינו מביא קרבן נזיר כל עוד שלא חלה עליו נזירות בטהרה. וריש לקיש אמר שאין נזירות חלה עליו בעודו טמא, ולאחר שיצא מבית הקברות ויטהר עליו לקבל שוב נזירות.

איתיביה: רבי יוחנן מקשה על ריש לקיש מברייתא - אדם טמא שקיבל על עצמו נזירות בעודו טמא, לאחר שהזהר (ביום השלישי והשביעי) וטבל ביום השביעי היום השביעי עולה לו למניין הנזירות, כלומר שיכול להתחיל את נזירותו ביום השביעי, לפי שאינו צריך להביא קרבן טומאה (= משום שנזר בעודו טמא), ומיד כשנטהר יכול להתחיל את נזירותו. ולעומת זאת נזיר טהור שנטמא אין היום השביעי עולה לו למניין נזירותו, לפי שצריך להביא את קרבנותיו ביום השמיני ורק לאחר מכן יכול להתחיל את נזירותו. ע"כ הברייתא. ואם כדברי ר"ל שטמא שנזר לא חלה עליו נזירות, קשה מדוע יום השביעי עולה לו למניין נזירותו והרי עדיין לא קיבל על עצמו נזירות? (= הברייתא לא אמרה שעליו לקבל שוב נזירות, וא"כ דברי הברייתא שיום השביעי עולה לו נאמרו גם כשלא קיבל נזירות, וקשה על ר"ל).

תירוצו: אמר רב בר רב אשי: ר"י ור"ל מודים שהנזירות חלה עליו בעודו טמא, וכשיטהר אינו צריך לחזור ולקבל נזירות, לפי שהיא כבר חלה עליו משעה שקיבל בפעם הראשונה בעודו טמא, ולכן שביעי עולה לו למניין נזירות אפילו אם לא יחזור ויקבל נזירות. ומחלוקתם היא האם הוא לוקה על טומאה (=אם התרו בו לצאת מבית הקברות ולא יצא), ר"י סבר שכיון שחלה עליו נזירות לעניין איסור יין ותגלחת לכן חלה עליו גם לעניין טומאה, ור"ל סבר שאמנם נזירותו חלה לעניין איסור יין ותגלחת, אבל כיון שהתורה מיעטה אותו מקרבן טומאה לכן היא מיעטה אותו מכל דיני טומאה וגם ממלקות.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

איתיביה רבי יוחנן לריש לקיש: במשנתנו נאמר - מי שנזר בבית הקברות וכו' ואינו מביא קרבן טומאה. ע"כ המשנה. משמע שאמנם קרבן טומאה אינו מביא אבל מלקות על הטומאה הוא כן מקבל, וזה שלא כדברי ריש לקיש שלא חלה עליו נזירות.

תירוץ: **בדין הוא וכו'!** אכן המשנה היתה צריכה לכתוב ש'אינו לוקה', אלא משום שבסיפא היא כתבה שאם הוא יצא מבית הקברות ונטהר ושוב נכנס 'מביא קרבן טומאה', לכן ברישא היא כתבה ש'אינו מביא קרבן טומאה'.

קושיא נוספת על ריש לקיש מברייתא:

ת"ש, אין בין טמא שנזר לנזיר טהור שנזר וכו': אדם טמא שקיבל על עצמו נזירות בעודו טמא, לאחר שנטהר היום השביעי עולה לו למניין הנזירות, כלומר שיכול להתחיל את נזירותו ביום השביעי, לפי שאינו צריך להביא קרבן טומאה ומיד כשנטהר יכול להתחיל את נזירותו. ולעומת זאת נזיר טהור שנטמא אין היום השביעי עולה לו למניין נזירותו, לפי שצריך להביא את קרבנותיו ביום השמיני ורק לאחר מכן יכול להתחיל את נזירותו. ע"כ הברייתא. משמע שלעניין מלקות שניהם שווים בדינם ושניהם לוקים על טומאה, וזה שלא כדברי ר"ל.

ר"ל מתרץ: אמר ליה: אל תדייק מהברייתא שלעניין מלקות שניהם שווים, אלא תדייק שלעניין תגלחת שניהם שווים, שגם טמא שנזר מגלח את שערו ביום השביעי לטהרתו.

קושיא: **אבל לעניין מלקות מאי וכו'?** לדברך יוצא שנזיר טהור שנטמא לוקה וטמא שנזר אינו לוקה, א"כ קשה מדוע הברייתא לא ציינה את החילוק הזה?

תירוץ: הברייתא עוסקת בתקנת הנזיר ולא בקלקולו, כלומר שהיא כתבה להורות לנו את תקנתו של הנזיר מתי יתחילו ימי נזירותו לאחר שנטמא בשוגג, והיא כתבה את החילוק בין נזיר שנטמא בשוגג לבין טמא שנזר, אבל היא לא עוסקת בקלקלת הנזיר דהיינו במקרה שעברו על נזירותם במזיד שזה לוקה וזה אינו לוקה.

קושיא נוספת על ריש לקיש מברייתא:

ת"ש, מי שהיה טמא וכו': אדם שקיבל על עצמו נזירות בעודו טמא, אסור לו לגלח ולשתות יין ולהיטמא למתים, ואם עבר על זה הרי הוא לוקה. ע"כ הברייתא. הגמ' נשארת בתיובתא על ריש לקיש.

*

בעי רבא נזיר והוא בבית הקברות: נזיר שנמצא בבית הקברות יש עליו חובה לצאת מיד מבית הקברות כי אסור לו ליטמא למתים, ואם לא יצא חייב מלקות (בעדים והתראה). השאלה היא: האם בכדי להתחייב מלקות על הטומאה עליו להשתהות בית הקברות 'כדי השתחוויה' או לא.

דין 'כדי השתחוויה' מקורו מאדם שנטמא בתוך בית המקדש באונס שעליו לצאת מיד מחוץ לבית המקדש, והלכה למשה מסיני שאם נשתהה שם כדי 'שיעור השתחוויה' חייב כרת. השאלה היא האם גם בנזיר יש את השיעור הזה?

היכי דמי: איך מדובר? הרי אם שני עדים התרו בו קודם שזר שלא ינזר בתוך בית הקברות - הרי מיד כשנזר חייב מלקות, כמו נזיר טהור שנכנס לבית הקברות (שחייב מלקות אם נכנס לאחר שהתרו בו שלא יכנס). אלא מדובר שהוא נכנס כשהוא נזיר טהור בתוך שידה תיבה ומגדל (= ארון) כבדים שהם חוצצים מפני הטומאה (כי הם לא דבר שמיטלטל), ולאחר מכן בא חבירו ושבר את הרצפה של הארון שהיה בתוכו והוא נטמא, והתרו בו לצאת, ונשתהה פחות מכדי השתחוויה - האם דין שהייה הוא רק בבית המקדש ולא מחוצה לו (= מאבראי) כלומר בנזיר, או גם בנזיר?

*

בעי רב אשי: המקבל על עצמו נזירות בבית הקברות - עליו להמתין שבעה ימים עד שיטהר (בהם יזו עליו שלישי ושביעי) ואינו מביא קרבן ביום השביעי. ואז מתחיל למנות את ימי הנזירות שלו. השאלה היא: האם הוא צריך לגלח את שערו ביום השביעי? האם דוקא נזיר טהור שנטמא מגלח את שערו, או גם נזיר טמא מעיקרו?

ת"ש מי שנזר והוא בבית הקברות וכו': לכאורה מדוייק מלשון המשנה שדוקא קרבן טומאה הוא לא מביא, אבל הוא צריך לגלח את שערו. כי אם לא, היה על המשנה לכתוב 'ואינו מגלח'?

תירוץ: מה טעם קאמר: לא היה לתנא צורך לכתוב שאינו מגלח לאחר שכבר כתב שאינו מביא קרבן טומאה, כי הגילוח תלוי בקרבן, ואם אינו מביא קרבן גם אינו מגלח.

ת"ש אין בין טמא שנזר לנזיר טהור שנטמא וכו': לכאורה מדוייק מלשון הברייתא שרק לענין האם יום השביעי עולה לו למנין הנזירות הטהורה יש הבדל ביניהם, אבל לענין גילוח שניהם שווים, דהיינו כמו שנזיר טהור שנטמא מגלח ביום השביעי כך נזיר טמא מעיקרו.

דחייה: לא, למלקות: שניהם שויים לענין שאם נטמאו מקבלים מלקות.

קושיא: אבל תגלחת מאי? זה מגלח וזה אינו מגלח, ליתנייה! כלומר אבל לענין תגלחת כן יש חילוק ביניהם, אם כן מדוע הברייתא לא כתבה גם את החילוק הזה שביניהם?

תירוץ: תנא שביעי שלו וכל מילי: החילוק הזה כבר כלול בדברי התנא ש'יום השביעי עולה למנין הנזירות לנזיר טמא מעיקרו', משום שרק בגלל שהוא לא מביא קרבן וכן אינו מגלח - יום השביעי עולה לו, אבל נזיר טהור שנטמא שמביא קרבן ומגלח - היום השביעי לא עולה לו.

ת"ש אין לי אלא ימי טומאתו: נזיר שננטמא סותר את הנזירות שלו, וכשיטהר מתחיל למנות מתחילה. נזיר שנצטרע לא סותר את הנזירות שלו, אבל הימים שבהם היה טמא בצרעת אינם עולים לו למנין הנזירות.

הברייתא מקשה: מנין שימי 'חלוטו' בצרעת אינם עולים למנין הנזירות? [יש שני סוגי מצורע: א. מצורע מוסגר שעדיין אינו מצורע בודאי והוא נמצא בהסגר עד שיתברר הנגע שלו האם הוא טהור או טמא. ב. מצורע מוחלט שהוא טמא באופן ודאי בצרעת].

ומתרצת: ודין הוא: לומדים זאת מ'במה מצינו'. מצינו השואה בין נזיר שננטמא לנזיר שנצטרע - ששניהם מגלחים ביום השביעי ומביאים קרבן, ואם כן נלמד מנזיר שננטמא שימי טומאתו לא עולים לו - לנזיר שנצטרע שימי צרעתו לא יעלו לו.

דחייה: לא, אם אמרת וכו': דוקא נזיר שננטמא שהוא סותר את כל הימים הראשונים, ממילא ברור שימי טומאתו לא יעלו לו למנין. אבל מצורע שאינו סותר את הימים הראשונים שלו, אולי ימי חלוטו כן יעלו לו מן המנין!

תירוץ: אמרת, ומה נזיר בקבר וכו': תאמר כך בקל וחומר: הרי אדם שנדר נזירות בטומאה ששערו עומד לתגלחת של נזירות - בכל אופן ימי טומאתו לא עולים לו מן המנין, אם כן ודאי שנזיר שנצטרע ששערו לא עומד לתגלחת של נזירות (אלא לתגלחת של מצורע) - שלא יעלו לו ימי צרעתו.

ההוכחה: מאי לאו תגלחת טומאה: לכאורה כוונת הברייתא שנזיר טמא מעיקרו שערו עומד לתגלחת ביום השביעי של טהרתו, ואם כן מוכח שהוא צריך לגלח.

דחייה: לא, תגלחת טהרה: כוונת הברייתא ששערו עומד לתגלחת לאחר שיטהר מטומאתו וימנה שלושים יום שאז יביא קרבן ויגלח שערו.

הכי נמי מסתברא: שהרי אם מדובר בתגלחת נזיר בסוף טומאתו - הרי גם למצורע יש תגלחת בסוף טומאתו לאחר ימי חלוטו, ומדוע אמרה הברייתא ששערו של מצורע אינו עומד לתגלחת? אלא בהכרח שהכוונה לשער של נזיר לאחר שיטהר וימלא את נזירותו, שתגלחת כזו אין במצורע.

דחייה: לא, תגלחת דנזירות קתני: כוונת הברייתא על תגלחת של נזירות, אבל יתכן שהכוונה לתגלחת של ימי טומאתו, והקל וחומר הוא שלנזיר שנטמא יש תגלחת על הנזירות בסוף טומאתו, ואילו למצורע אין תגלחת על נזירות כלל (אלא רק תגלחת על הצרעת).